

Zpráva školitele

Doktorské studium Kateriny Xhello bylo velmi komplikované. Tak jako mnozí studenti přicházející z jiných zemí absolvovala sice základní kurs češtiny, ale její znalosti mluveného i psaného jazyka se rozvíjely velmi pomalu. Vstup do jiného kulturního prostředí byl jistě také zdrojem mnoha problémů. Během prvních dvou let se vykrystalizovalo její téma, které jsme stanovili jako Inscenace Václava Havla na Balkáně a začala velmi obtížná cesta za informacemi. Ty – jak každý, kdo má zkušenosti s institucemi na Balkáně – jsou dosažitelné jen velmi těžko, protože neexistují bibliografie a je třeba podniknout složité vyjednávání s institucemi a ještě častěji s jednotlivci. Přesto autorka nashromáždila velké množství informací u nás zcela neznámých, práci obětovala nejen čas, ale i nemalé peníze, protože mnohé rešerše si musela zaplatit. Nikdy však nežádala o žádnou finanční podporu. Shromážděné informace tak představují nejcennější přínos Kateriny Xhello k poznávání recepce Havlových her v cizině.

Další problém představoval jazyk komunikace. Asi nejlepší by bylo, kdyby mohla psát práci albánsky, protože její čeština k vyjádření komplikovanějšího obsahu nestačí. Ani já, ani nikdo z mých kolegů nevládne tímto jazykem, takže by bylo nutné přeložit text do češtiny. Po dlouhém váhání jsme se rozhodli, že komunikačním jazykem bude angličtina. Toto rozhodnutí padlo v době, kdy jsem si myslela, že budeme na textu disertace obvyklým způsobem spolupracovat a já budu informována o postupu práce a budu moci k ní průběžně zaujímat stanovisko. Bohužel další vývoj byl jiný. Během studia Katerina Xhello těžce onemocněla a dvakrát zmizela z mého obzoru, protože se musela vrátit do Albánie, kde podstupovala obtížnou terapii. O jejím zdravotním stavu, který dodnes není dobrý, jsem se dozvěděla vždy až poté, když se znovu vynořila. Za takového stavu samozřejmě bylo jakékoli plánování výzkumu i psaní disertace velmi obtížné, zvláště když k tomu přistoupila pro Katerinu ještě nutnost získat alespoň nějaký příjem, který by ji umožnil přežít, a můj odchod ze svazku s FFUK a přestěhování do Brna. Zdálo se, že napsání práce je nad její síly, takže mne vlastně překvapilo, když doslova na poslední chvíli se vzepjala k neuvěřitelné aktivitě a během poměrně krátké doby práci napsala. Tím je ovšem řečeno, že pracovala zcela samostatně, protože v této fázi nebylo už možné podnikat jakékoli změny. Ruku v ruce s tím jdou klady i zápory této práce, která svědčí o jejím entusiasmu i poměrné nezkušenosti v psaní delšího textu.

Nashromážděné informace shrnula autorka do kapitol organizovaných „geograficky“, což v případě těchto zemí, které jsme byli – s výjimkou Bulharska - zvyklí vnímat vcelku jako Jugoslávii, aniž jsme rozlišovali jednotlivé země mající rozdílnou historii, kulturu i jazyk, poskytuje čtenáři přece jen pomocnou ruku. Autorka proto pojednává separátně o inscenacích v Srbsku, Makedonii, Albánii, Kosovu a Bulharsku (takže z balkánských zemí přece jen chybí ještě Slovinsko, Chorvatsko a Řecko, o situaci v Bosně a Hercegovině existuje práce Emira Zece) a snaží se nám poskytnout nutné informace o situaci v těchto zemích, zahrnuje nás údaji o inscenátorech, jejichž jména jsou nám neznámá, přidává fotografie, xeroxy recenzí aj. Snaží se vyčerpat své prameny, jak to jen jde, ale přece jen nejsou natolik obsažné, aby k nim mohla zaujmout dostatečně kritické stanovisko, v čemž jí brání mj. i přílišný obdiv k Václavu Havlovi (viz str. 165, kde srbský bojkot Havlových her po bombardování, o němž píše výše, označuje jako „political reasons“).

Myslím, že by mělo být oceněno, že v případě této disertační práce šlo o mimořádně komplikovanou situaci a autorka se musela vyrovnat jak s špatně dostupnými a do té doby v našem kontextu zcela neznámými materiály, tak s obtížemi, které sebou nese existence mezi odlišnými kulturami a v neposlední řadě i limitovaná znalost angličtiny. Nemělo by však uniknout naší pozornosti, že však nejde jen o protiklad česká – albánská kultura, protože všechna další zkoumaná balkánská teritoria s jejich jazyky byly pro autorku *terrae incognitae*, jichž se statečně pokoušela dobýt. Z těchto důvodů doporučuji práci k obhajobě.

Brno, 23. 6. 2013

Prof. PhDr. Eva Stehlíková